

Motion till riksdagen 2018/19:1978

av **Mathias Tegnér (S)**

Om jämlikhet och skatter

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jämlikhet och skatter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Så länge det har funnits människor har det funnits ojämlikhet, men naturligtvis i olika utsträckning. Lite schematiskt kan en säga att ojämlikheten ökade under 1800-talet och 1900-talet, huvudsakligen beroende på att Västeuropa och USA utvecklades ekonomiskt medan Kina och Indien inte gjorde det. (Milanovic, Global ojämlikhet (2017) s. 159.) Under 1900-talet minskade dock ojämlikheten på grund av krig och katastrofer.

Under decennier med växande ekonomiska klyftor i vårt land och globalt, tyder samtidigt mycket på klara fördelar i det jämlika samhället framför det ojämlika samhället.

Den franske ekonomen Thomas Piketty har i sin succébok *Kapitalet* i det 21:a århundradet påvisat hur de destruktiva ekonomiska klyftorna nu är på väg att växa till den nivå som gällde på 1800-talet, långt före demokratins genombrott i industrivärlden. Utvecklingen är dock inte linjär och det är tydligt att politik och institutionella regler kan påverka utvecklingen. Handel och ekonomisk utveckling har gjort att ojämlikheten minskar mellan den europeiska och den asiatiska medelklassen. (Milanovic, Global ojämlikhet (2017) s. 154.) Lika sant är att vi har delar av USA som har en levnadsstandard som är i likhet med flera afrikanska länder. Det förefaller som att vi går mot en minskad global ojämlikhet mellan länder, utmaningen är dock att ojämlikheten ökar inom länderna. Globalisering och teknologisk utveckling har sedan 80-talet ökat ojämlikheten och de stora vinnarna är de absolut rikaste och de stora förlorarna är i mångt och mycket medelklassen i industrialiserade länder som USA, men även vissa europeiska länder. (Milanovic, Global ojämlikhet (2017) s. 236.) Medelklassen i de rika länderna har pressats mellan sina egna länders höginkomsttagare och billig arbetskraft i tillväxtländer. (Milanovic, Global ojämlikhet (2017) s. 262.)

Detta är problematiskt, då vi vet att ojämlikhet är dåligt både för människors hälsa och för ekonomisk tillväxt. De brittiska forskarna Kate Pickett och Richard Wilkinson har i sin bok Jämlikhetsanden övertygande visat på det jämlika samhällets överlägsenhet på praktiskt taget alla livets områden. OECD och Världsbanken betonar allt oftare att jämlikhet bidrar till en snabbare och mera socialt och ekologiskt hållbar ekonomisk utveckling.

Historiskt har ojämlikheten minskat på grund av elakartade orsaker som krig, naturkatastrofer och kriser. Branko Milanovic pekar på goda faktorer som har verkat i jämlik riktning. Han pekar bland annat på utbildning, progressiv beskattning, samt välorganiserade fackföreningar. Kort sagt är de goda faktorerna en progressiv politik. I många avseenden pekas helt enkelt ut områden där den svenska och nordiska modellen är stark. Dessa modeller består av olika beståndsdelar och kan inte förminskas till ett område. Samtidigt blir frågan om skatteindrivning central i en globaliserad värld. Mycket tyder på att bevarande av skattebaser nationellt och i Europa är en förutsättning för det välfärdssamhälle som Sverige är idag.

Sverige har ett större inflytande i EU och Europa än vad vår folkmängd motiverar. Det är naturligt att vi strävar efter att vara ett land som för fram progressiva åsikter och har en central roll i Europa. Ett starkt EU är viktigt om Europa ska kunna vara ledande i viktiga frågor som är centrala för jämlikheten. En central fråga är möjligheten att ta ut skatt. Under de senaste decennierna har vi sett en minskning av de procentuella skattesatserna för företag, vilket motiverats med att skattebasen i respektive land kan ökas då fler företag sökt sig just dit där den procentuella företagsskatten är lägst. Detta riskerar leda till en kapplöpning mot botten och är oförenligt med samhällen som håller ihop. En utmaning med detta är också att skatten på arbete ökar i relation till skatten på vinster hos företag. Det i sin tur leder till en relativt sett högre beskattning på mindre företag i förhållande till framgångsrika multinationella dito. Det är inte rationellt och Sverige måste styvnackat verka för ett stopp för slik fientlig politik bland vissa av EU:s medlemsstater. Ståndpunkten är naturligtvis inte oproblematisks då frågan om skatt ska beslutas i respektive nationalstat. Å andra sidan är det inte rimligt att stater inom EU väljer skattesatser som inte huvudsakligen är avsedda för att det är en välavvägd skattenivå, utan för att få företag att flytta mellan länder. Sverige måste vara ledande i att ett regelverk tas fram som hindrar denna rörelse.

I grunden är det positivt att människor, varor och kapital kan röra sig fritt inom EU. Däremot är detta inte liktydigt med att individer kan välja var de kan och ska beskattas. Med hjälp av mer eller mindre sinnrika skatteupplägg flyttas pengar till skatteparadis, även till länder inom EU, såsom Luxemburg och Malta, samt Schweiz som har ett nära samarbete med EU. Det är orimligt att den typen av skattelösningar hårbärgeras inom EU-samarbete och Sverige behöver därför inom ramen för kommande EU-budgetprocess vara beredda att stoppa en överenskommelse om dessa frågor inte löses ut.

Det är viktigt att beskattningen av kapital ökar visavi beskattningen på arbete. Det är viktigt att både svenska och internationella skatteregler främjar det moraliskt riktiga i att arbete ska löna sig. Beskattning av kapital är dock inte enkelt, då kapital är lättroligt och kapitalbeskattningen får aldrig bli populistisk.

Skattebrott är ett stort problem, då samhällets gemensamma resurser går förlorade. För en positiv och progressiv samhällsutveckling är det viktigt att de skatter som är beslutade tas in. Incitamenten för skattebrott kan minskas genom att sänka skatterna, vilket torde vara oförenligt med den progressiva samhällsutveckling som skisserats ovan. En mer framgångsrik väg torde vara att öka risken för upptäckt av skattebrott,

samt hårdare bestraffning och längre preskriptionstider. Dessa båda vägar måste utforskas. EU är en viktig spelare i kampen mot skattebrott och Sverige bör kraftfullt delta och stödja det europeiska samarbetet på detta område. Vidare bör en översyn göras för att ge våra myndigheter i Sverige ökade befogenheter för att kunna stoppa missbruk av våra skatteregler. Detta kan bland annat handla om att öka Skatteverkets möjligheter att dela personuppgifter inom olika delar av myndigheten. Skatteverket ska fortfarande vara en aktiv och attraktiv samarbetspartner, för att tillsammans med exempelvis företag skapa ökad samhällsnytta, men likafullt måste regler anpassas för att hindra skattebrott. Dessutom måste rådande regleringar ses över för att göra det svårare för företag som har som affärsidé att hjälpa människor att undandra skatt.

Mathias Tegnér (S)